

SECTION 9. FINE ARTS, DECORATIVE ARTS, RESTORATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-488-7-20>

FLOWER AS AN ELEMENT COMPLEMENTING PORTRAIT IMAGES IN THE ART OF CATHERINA BILETINA

КВІТКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ДОПОВНЕННЯ ПОРТРЕТНИХ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОСТІ КАТЕРИНИ БІЛЕТІНОЇ

Butovska O. V.

*Postgraduate student at the
Department of Art Expertise
National Academy of Culture and Arts
Managemen
Kyiv, Ukraine*

Бутовська О. В.

*аспірантка кафедри мистецтвознавчої
експертизи
Національна академія керівних кадрів
культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Творчість це в першу чергу індивідуальний погляд митців на світ. Через творчість вони не тільки намагаються знайти себе та свій особистий стиль, а ще й реагують на подій в країні та світі. Сучасне українське мистецтво переживає новий етап становлення та продовжує свій розвиток звертаючись до культурної спадщини, традицій власного народу.

Одним з прикладів взаємозв'язку сучасних образів з етнічним еднанням є творчість художниці К. Білетіної. В її роботах органічно відбувається поєднання традиційного українського вбрання із образами сучасників. Художниця стверджує що за допомогою своїх портретів наближує сучасних українців до їх коріння. Мисткиня вдягає героїв своїх творів в народний одяг із різних куточків України. За допомогою старовинного строю художниця створює унікальні, нові образи сучасних українців.

Досліджуючи флористичну символіку як елемент формування образів у творах українських митців варто дослідити те як К. Білетіна формує та посилює жіночі портрети українок за допомогою квітів.

Творчість художниці досі не досліджувалась з огляду на використання квіткових мотивів як допоміжного елементу у формуванні жіночих образів. Але варто зазначити що сама мисткиня оформила свій творчий доробок у збірку авторських мистецьких реконструкцій народного одягу «Беззахисність перед красою» [1]. Окрім ілюстрацій,

до альбому увійшло інтерв'ю з художницею та замітки про її творчість. Про цю працю згадує доктор історичних наук В. Коцан у статті «Народне вбрання Закарпаття як культурно-мистецьке явище наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.» [5]. С. Долеско акцентує на творчості художниці в контексті формування традиційних українських жіночих образів в мистецтві під час війни [2].

К. Білетіна активно використовує квіти у жіночих портретних образах. В поєднанні із національним одягом квіти допомагають мисткині відобразити національну приналежність моделі, побудувати метафору, посилити образ та створити особливу атмосферу твору. Дослідивши творчий доробок можна виділити декілька квіткових символів які використовує художниця – це ліліє («Благовіст», 2012; «Оплакування», 2022), чорнобривці («Дівчина з чорнобривцями», 2014), калина («Червона калина», 2015; «Звідкіля ти узявся? Де ти досі пропадав?», 2015–2016), жоржини («Жоржини», 2015), мальви («Ірина», 2013; «Портрет Сашка – лірника», 2015), троянди («Троянди падають в лиман», 2016), півонії («Квіти для Лерон», 2014; «Читаючи К'єрк'єгора», 2017) та багато інших.

У використанні квіткових символів у творчості К. Білетіної окрім звернення до традицій та фольклору відчувається й вплив естетики модерну. Це підтверджують коментарі мисткині до її виставки графічної серії та живопису, присвяченої народним строям «Душа українського одягу». Авторка наголошує, що передусім вона спиралася на роботи найвідоміших українських ілюстраторів – К. Штанко та В. Єрка [6]. Вплив модерну також відчувається в роботі мисткині із фоном («Портрет Оксани Степанової», 2021 р.; «Тосіслава», 2017; «Дівчина з куманцем», 2010–2013; «Українка й трошки гречанка», 2018–2019; «Оплакування», 2022; «Гуцульська мадонна», 2106). Художниця часто заквітчує тло своїх портретів та надає їм більшої декоративності, орнаментальності.

Багато квіткових символів в українському мистецтві можна побачити у вінках, які є невід'ємною частиною національних жіночих портретів. Вінок – особливий оберіг і треба знати з яких квітів його плести і які трави вплітати поруч. Правильне поєднання квітів у вінку завжди несло в собі певну символічну функцію. З огляду на незліченну кількість звернень в літературі та образотворчому мистецтві, український вінок давно став культурним символом українського народу. Всього у повному традиційному вінку дванадцять квіток, і кожна з них є лікарем і оберегом [3, с. 97]. До вінка вплітають мальви, калину, безсмертник, деревій, незабудки, чорнобривці, барвінок, любисток, волошки, ромашки, червоний мак, хміль. Художники нерідко використовують вінок для посилення художнього образу та

надання йому національних рис і творчість К. Білетіної не є виключенням («Дівчина з Тульчина», 2019; «Синє море», 2015; «Варвара і лев», 2020; «Наддніпряньська красуня», 2021; «Віночок», 2023; «Замріяна», 2018; «Гарна», 2017; «Мавка лісова», 2016; «Золотава», 2021; «Україна «принцеса Європи», 2010-2014). У роботах мисткині є стилізовані, осучаснені і узагальнені інтерпретації традиційних вінків. Краса народного вбрання в поєднанні з обличчям сучасної людини та національними квітковими символами допомагають художниці у створенні нових образів, де людина постає магічно перетвореною. К. Білетіна зазначає що інтуїція підказує їй, що ця земля, Україна, потребує більшої уваги до своєї народної традиції [4].

Підсумовуючи варто зазначити, що творчість художниці К. Білетіної доводить той факт що символіка квітів є невід’ємною частиною культури українського народу на всіх етапах її становлення, має свою історію розвитку та багато можливостей використання.

Література:

1. Білетіна К. Беззахисність перед красою. Київ : Родовід, 2016. 88 с.
2. Долеско С. В. Мистецький образ українського народного костюма в жанровому портреті українських художників (Російсько-українська війна 2022 р.). *Мистецтвознавчі записки*. 2022. №. 41. С. 40–47.
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : Словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
4. Катерина Білетіна про магічний реалізм та галерею сучасних українських облич. *ОБ*. URL: <https://obarykada.com/chasopys/biletina/> (дата звернення 22.07.2024)
5. Коцан В. Народне вбрання Закарпаття як культурно-мистецьке явище наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. *Синтез мистецької науки, освіти і творчості в Україні та глобальному культурному просторі* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ужгород, 23–24 березня 2023 Ужгород: Академія культури і мистецтв, 2023. С. 57–61.
6. Олійник В. «Душа українського одягу». День. URL: <https://day.kyiv.ua/article/naprykintsi-dnya/dusha-ukrayinsko-ho-odyahu> (дата звернення 22.07.2024).